

Општина Трстеник – SWOT анализа

Територија општине Трстеник леже у западном делу Крушевачке и југоисточном делу Краљевачке котлине. Општина и само насеље налазе се у источном делу Краљевачког региона. Сама чињеница да је насеље и општина лоцирано у долини Западне Мораве, која је од посебног значаја за Републику Србију, указује и на важност насеља у овом простору. Општина Трстеник налази се у склопу Расинског округа укупне површине 2.957 км² и има статус већег градског центра, са развијенијом структуром делатности и комплексном структуром услуга. Припада функционалном подручју Крушевца, који има гравитациону зону од око 283.000 становника.

Тренутно стање планске документације о природним непогодама за општину Трстеник захтевају ажурирање и допуну постојећих планских докумената јер у складу са елементарном непогодом која се десила током маја 2014. године. Постојећа документација је обрадила елементарне непогоде, ерозију, клизишта, бујице и земљотресе При допуни планских докумената мора insistирати на учешћу јавности "public participation".

Општина Трстеник не поседује довољан капацитет локалних органа, стручних служби и консултаната за савремени приступ управљању ризицима од природних непогода, као и неадекватан мониторинг природних, природно-антропогених и антропогених процеса у циљу заштите од природних непогода. Тренутно стање карактерише и непостојање јединствене базе података (Геопортал) о просторном размештају одређених природних непогода, мониторинг као и раног упозорење за случај природне непогоде. Како општина Трстеник поседује ГИС технологији која се налази на веб порталу општине која пружа основ да по регистровању свих природних непогода оне буду јавно доступне становништву Општине.

Стање укупног система заштите од природних непогода у општини Трстеник није задовољавајуће, посебно у односу на просторне аспекте управљања ризиком. Савремен концепт заштите и управљања полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода (просторни који могу бити угрожени било којом природном непогодом : поплаве, бујице, клизишта итд, треба ограничити у планирању или условити адекватним мерама заштите), па затим системом превентивних, организационих и других мера и инструмената интервенисати у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво.

Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора општине Трстеник, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожених простора од природних непогода у функцији просторног планирања. На бази сазнања и истраживања направила би се листа тачака и ареала могућих ризика, вероватноће појављивања, обима последица и на основу тога дефинисање намене површина у оквиру планова као и планове заштите и приоритета заштите у планирању простора Републике.

Општина Трстеник још нема завршену **Процену угрожености од елементарних непогода и других несрећа** јер још увек траје регистровање свих природних непогода које су се десиле на територији Општине. Неопходно је као саставни део Процене да се ураде **мултихазардне карате**, које су први и најважнији корак у дефинисању ризика од природних непогода на територији Трстеник.

Синтезна SWOT анализа природних непогода у стратешким докуменатима за општину Трстеник

СНАГЕ (постојеће)	СЛАБОСТИ (унутрашње)
<ul style="list-style-type: none"> - Постојећа просторно-планска документација (Генерални план); - Природен непогоде су регистроване и обрађене планском документацијом; - Предвиђена издвајања из буџета општине за израду неопходне документације за процену и смањење угрожености територије општине природним непогодама; - Пораст свести о потреби планирања заштите од природних непогода на локалном нивоу, спровођења анализе, детерминисања и управљања ризицима од природних непогода. 	<ul style="list-style-type: none"> - Недовољан капацитет и обученост локалних органа, стручних служби и консултаната за савремени приступ управљању ризицима од природних непогода; - Постојање површина деградираних рецентним ерозивним процесима, клизиштима и бујичним токовима, а одсуство адекватног мониторинга; - Не постојање Стратегије заштите од природних непогода на нивоу општине; - Непостојање јединствене базе података о просторном размештају природних хазарда, односно детерминисање потенцијално критичних зона (мултихазард карте).
МОГУЋНОСТИ (развојни потенцијали)	ПРЕТЊЕ (развоју)
<ul style="list-style-type: none"> - Повећање степена геолошке истражености и проучености простора у погледу нестабилности и сеизмичности терена; - Израда мултихазард карата на основама ГИС технологија (карте сеизмичности терена, ерозионих подручја, катастра клизишта, плавних зона, итд); - Формирање одељења и кадра који би се бавио природним хазардима на нивоу општине (земљотресима, клизиштима, одронима, бујицама, итд.); - Иницирање и подстицање осигурања од природних непогода учешћем свих осигуравајућих компанија; - Израженије укључивање јавности "public participation"; - Могућност медијске презентације проблема, потреба и резултата везаних за заштиту од природних хазарда на нивоу општине. - Постојање ГИС портала општине 	<ul style="list-style-type: none"> - Непостојање локалних кадрова за реамбулацију базних подлога (карта сеизмичке активности, ерозије земљишта, плавних зона, катастри клизишта, бујичних токова, противбујичних објеката, противпожарна карта, карте мултихазарда...) и примену савременог приступа управљању ризиком од природних непогода; - Даљи негативан утицај антропогеног фактора на деградацији природних услова и повећање учестаности и интензитета природних непогода (клизишта, бујица, поплава...); - Недостатак довољних финансијских средстава за развој, опремање и обуку надлежних органа, служби и јединица укључених у управљање ризиком;

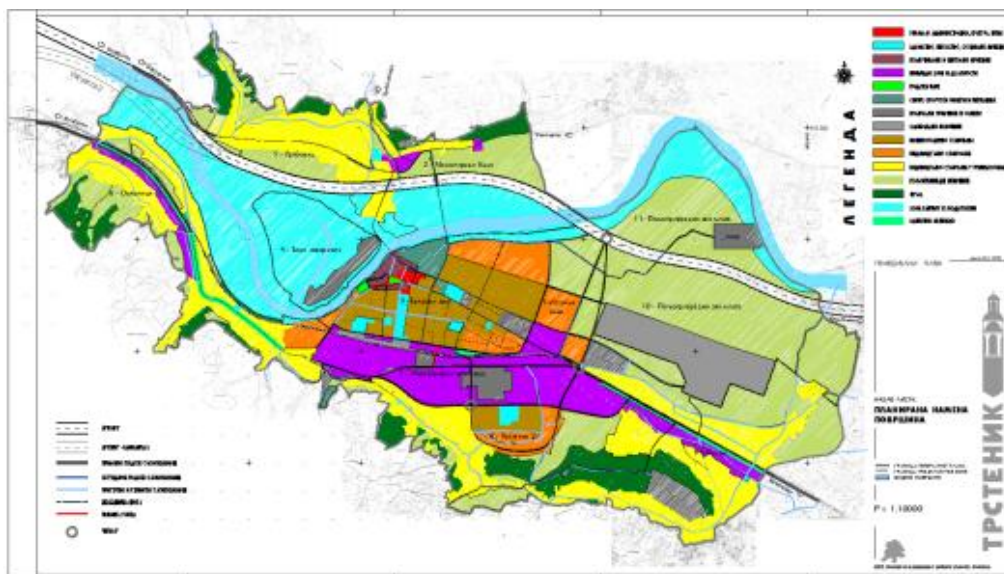

Постојећа планска документација:

1. Генерални план Трстеник-а - 2009, обрађивач „ЦЕП“ ;

Недостаци: у текстуалном делу плана обрађене су природне непогоде, али графички део плана у карти заштите се не виде као вид ограничења и заштите. Елементарне или природне непогоде (земљотреси, поплаве, ветар, лед, смет, суша, клизишта, јаруге, одроњавање и формирање сипара), непогоде изазване деловањем човека (несолидна градња, поремећаји равнотеже, хаварије индустријских постројења, пожари великих размера, експлозије и др.) као и друге облике опште опасности (техничко - технолошке и медицинске катастрофе, присуство евидентираних и неевидентираних загађивача), објективно су присутна опасност на подручју Генералног плана, која може да изазове штете већег обима. Неопходно извршити измену и допуну ГП у складу са природном непогодом која се десила 2014.године);

Препорука: Неопхода допуна ГП-а и израда Елабората о геолошко-геотехничким условима у складу са Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10 одлука УС, 24/11 и 121/12, 42/13–одлука УС, 50/2013–одлука УС, 98/2013–одлука УС, 132/14 и 145/14) и Законом о рударству и геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", бр. 101/15) ;

Слика 1. Намена површина из ГП општине

2. Планови детаљне регулације (ДУП, РП, ПДР)

Недостаци: Постоје планови детаљније регулације, али ниједан плански документ не садржи инжењерско-геолошку карту и није третирао заштиту од елементарних непогода.

Препорука: Неопхода допуна или израда нових ПДР, као и израда Елабората о геолошко-геотехничким условима у складу са Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10 одлука УС, 24/11 и 121/12, 42/13–одлука УС, 50/2013–одлука УС, 98/2013–одлука УС, 132/14 и 145/14) и Законом о рударству и геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", бр. 101/15) ;

Остала стратешка документа:

- **Стратегија одрживог развоја општине Трстеник**
- **Локални еколошки акциони план општине Трстеник**
- **Локални план управљања отпадом**

Непостојећа планска документа:

1. Оперативни план одбране од поплава
2. Процена угрожености од елементарних непогода и других несрећа

Непостојећа документација:

1. План издвајања ерозионих подручја
2. Катастар бујичних токова
3. Катастар изведених противерозионих и радова за одбрану од бујичних поплава
4. Катастар нестабилних падина
5. Катастар клизишта
6. Мултихазардне карте

ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

1. Израда рефералних карата природних хазарда за територију општине Трстеник
 - Катастар клизишта на територији општине
 - Катастар угрожености територије општине природним хазардима (мултихазард карта)
2. Административно и институционално јачање локалних капацитета
 - Техничко и стручно јачање локалних капацитета ради превентивне заштите од природних непогода